

Asia: VN/23566/2021

Lausuntopyyntö mielenterveys- ja päihdepalveluja koskevan lainsäädännön uudistamisesta

Taustatiedot

Onko vastaaja:

Joku muu

Mihin hyvinvointialueeseen vastaaja kuuluu (mikäli vastaaja on kunta tai kuntayhtymä tai hyvinvointialue):

-

Vastaajatahon virallinen nimi:

Suomalainen Lääkäriseura Duodecim ry.

Vastauksen kirjanneen henkilön nimi ja mahdolliset yhteystiedot:

Sami Räsänen

sami.rasanen@oulu.fi

p. 045-1317652

Viranomaisille: mahdollisen lausuntovastauksen käsitelleen toimielimen nimi ja käsittelypäivämäärä:

-

1 Sosiaali- ja terveydenhuollon yhteiset palvelut

1.1 Onko sosiaali- ja terveydenhuollon yhteisiä palveluita koskevan pykälän (sosiaalihuoltolain 2 a §, terveydenhuoltolain 8 a §) sisältö tarkoituksenmukainen?

Ei kantaa

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

2 Sosiaalihuollon palvelut

2.1 Onko yhteisösosiaalityötä koskevan pykälän (sosiaalihuoltolaki 7 a §) sisältö tarkoituksenmukainen?

Ei kantaa

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

2.2 Onko mielenterveyden edistämistä koskevan pykälän (sosiaalihuoltolaki 7 b §) sisältö tarkoituksenmukainen?

Ei kantaa

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

2.3 Onko päihdetyön palveluna annettavan päiväkeskustoiminnan ja tilapäisen majoituksen pykälän (sosiaalihuoltolaki 24 §) sisältö tarkoituksenmukainen?

Kyllä pääosin

Perustele tarvittaessa kantasi:

Lääketieteelliset ongelmat ovat hyvin yleisiä päihdeongelmaisilla, jonka takia ohjautumista päiväkeskuksista ja tilapäismajoituksesta terveyspalveluiden piiriin tulisi vahvistaa. Siksi suositellaan pykälään lisättäväksi, että sosiaaliohjauksen tulee sisältää tarvittaessa ohjausta lääketieteellisen arvion ja hoitoon.

2.4 Ovatko sosiaalipäivystyksen ja terveydenhuollon yhteistyötä koskevaan pykälään (sosiaalihuoltolain 29 a §) ehdotetut muutokset tarkoituksenmukaisia?

Ei

Perustele tarvittaessa kantasi:

Näkemyksemme mukaan se, että pykälään kirjattu ”tuen ensivaiheen johtovastuu on sosiaalipäivystyksellä”, ei ole asianmukainen linjaus. Mielestämme toiminnan johto tulisi olla lääketieteen alan asiantuntijoilla, koska psykososiaalisen tuen arvioinnin ja akuuttihoiton suunnittelun tulee sisältää arvioinnin myös lääketieteellisestä näkökulmasta. Tätä puoltaa myös se, että käytännössä nämä avun tarpeen arvioinnit tapahtuvat todennäköisimmin akuuttihoitoa tarjoavien terveydenhuollon tiloissa. Lisäksi näissä tilanteissa on käytännössä vääjäämättä akuutteja lääketieteellisiä tiloja, joiden merkitys tulee ymmärtää ja niistä tulee pystyä kommunikoimaan ”yhteisellä kielellä” lääketieteen eri alojen asiantuntijoiden kanssa.

2.5 Onko äkillisissä järkyttävissä tilanteissa annettavan psykososiaalisen tuen pykälän (sosiaalihuoltolaki 29 b §) sisältö tarkoituksenmukainen?

Ei

Perustele tarvittaessa kantasi:

Näkemyksemme mukaan pykälässä tulisi määritellä äkillinen järkyttävä tilanne. Pykälässä tulisi myös tuoda esiin se, että psykososiaalista tukea ei voi antaa yksistään sosiaalipalvelut, koska arvioivan tahon tulee ymmärtää järkyttäviin tilanteisiin liittyvistä psyykkisistä oireista riittävästi. Tätä osaamista ei ole sosiaalipalveluissa. Pykälässä tulisikin korostaa, että akuutin psykososiaalisen tuen ohella tarvitaan lääketieteellistä arviota hoidon sekä jatkotutkimusten tarpeesta ja siten myös aktiivista ohjaamista kriisityön tai lääketieteellisen hoidon tarpeen arvioon. Tulisi myös määritellä, millä perusteella potilas/asiakas ohjautuu sosiaali- vai terveydenhuollon palveluihin. Viittaamme myös edelliseen kohdan 2.4. kommenttiin, jossa näkemyksemme on, että johtovastuun ei tule olla sosiaalipuolella, vaan lääketieteen alan asiantuntijalla.

2.6 Onko päihde- ja riippuvuustyön toteuttamisen pykälän (sosiaalihoitolaki 33 b §) sisältö tarkoituksenmukainen?

Ei pääosin

Perustele tarvittaessa kantasi:

Näkemyksemme mukaan terveydenhuollon roolin ja lääketieteellisen hoidon tarpeen korostaminen on perusteltua riippuvuudesta kärsivillä henkilöillä, koska riippuvuudet ovat laajasti lääketieteellisiä ongelmia ja niihin liittyy erilaisia psykiatrisia ja somaattisia häiriötiloja. Siksi pykälään tulisi sisällyttää se, että asiakkaita/potilaita tulee ohjata lääketieteelliseen hoidon tarpeen arvioon. Riippuvuuksien psykososiaalisen hoidon tärkeyden ja samanaikaisairauksien runsaan esiintymisen vuoksi herää kysymys, miten lääketieteellinen hoidon tarve määritellään ja tunnistetaan, ja minkälainen ylipäättään on se päihdepalveluita tarvitseva asiakasryhmä, jolla sitä ei ole.

Pykälään tulisi myös kirjata, että henkilöllä, jolla on sekä mielenterveys että päihde-/riippuvuusongelmaa, tulisi tarjota samanaikaisesti mielenterveys ja päihdepalvelut.

2.7 Onko mielenterveystyön toteuttamisen pykälän (sosiaalihoitolaki 33 c §) sisältö tarkoituksenmukainen?

Ei pääosin

Perustele tarvittaessa kantasi:

Pykälään kirjatun ohjauksen tulisi sisältää erikseen mainittuna lääketieteelliseen arvioon ohjaaminen lääketieteellisten ongelmien yleisyyden ja hoitamisen takia. Pykälään tulisi myös kirjata, että ihmisellä, jolla on sekä mielenterveys että päihde-/riippuvuusongelmaa tulisi tarjota samanaikaisesti mielenterveys- ja päihdepalvelut.

Lisäksi kohtaan ”tehtävä mielenterveystyö on suunniteltava ja toteutettava siten, että se muodostaa toimivan kokonaisuuden” tulisi lisätä, että ”on suunniteltava ja toteutettava YHTEISTYÖSSÄ terveydenhuollon kanssa”.

2.8 Ovatko omatyöntekijän pykälään (sosiaalihoitolaki 42 §) ehdotetut muutokset tarkoituksenmukaisia?

Ei kantaa

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

2.9 Onko sosiaalihuoltolakiin ehdotettu sääntely mielenterveys- ja päihdepalvelujen osalta riittävä ja tarkoituksenmukainen?

Ei kantaa

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

2.10 Puuttuuko sosiaalihuoltolakiin ehdotetusta sääntelystä jotain keskeistä mielenterveys- ja päihdepalvelujen osalta?

Ei

Perutelut kyllä vastaukselle:

-

3 Terveydenhuollon palvelut

3.1 Onko mielenterveyden edistämistä koskevan pykälän (terveydenhuoltolaki 20 §) sisältö tarkoituksenmukainen?

Ei kantaa

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

3.2 Onko mielenterveyspalveluja koskevan pykälän (terveydenhuoltolaki 27 §) sisältö tarkoituksenmukainen?

Ei kantaa

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

3.3 Onko päihde- ja riippuvuuspalveluja koskevan pykälän (terveydenhuoltolaki 28 §) sisältö tarkoituksenmukainen?

Ei kantaa

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

3.4 Onko opioidiriippuvaisten vieroitus- ja korvaushoitoa opioidilääkkeillä koskevan pykälän (terveydenhuoltolaki 28 a §) sisältö tarkoituksenmukainen?

Ei kantaa

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

3.5 Onko kiireellistä hoitoa koskevaan pykälään (terveydenhuoltolaki 50 §) ehdotettu lisäys tarkoituksenmukainen?

Ei kantaa

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

3.6 Ovatko terveydenhuollon ja sosiaalipäivystyksen yhteistyötä koskevaan pykälään (terveydenhuoltolaki 50 a §) ehdotetut muutokset tarkoituksenmukaisia?

Ei

Perustele tarvittaessa kantasi:

Näkemyksemme mukaan se, että pykälään kirjattu ”tuen ensivaiheen johtovastuu on sosiaalipäivystyksellä”, ei ole asianmukainen linjaus. Sen sijaan toiminnan johto tulisi olla lääketieteen alan asiantuntijoilla, koska psykososiaalisen tuen arvioinnin ja akuuttihoidon suunnittelun tulee sisältää arvioinnin myös lääketieteellisestä näkökulmasta. Tätä puoltaa myös se, että käytännössä nämä avun tarpeen arvioinnit tapahtuvat todennäköisimmin akuuttihoitoa tarjoavien terveydenhuollon tiloissa. Lisäksi näissä tilanteissa on käytännössä vääjäämättä akuutteja lääketieteellisiä tiloja, joiden merkitys tulee ymmärtää ja niistä tulee pystyä kommunikoimaan ”yhteisellä kielellä” lääketieteen eri alojen asiantuntijoiden kanssa.

3.7 Onko äkillisissä järkyttävissä tilanteissa annettavan psykologisen tuen pykälän (terveydenhuoltolaki 50 b §) sisältö tarkoituksenmukainen?

Ei pääosin

Perustele tarvittaessa kantasi:

Pykälän kohtaan ”Terveydenhuollon psykososiaalisella tuella äkillisissä järkyttävissä tilanteissa tarkoitetaan akuuttina kriisityönä annettavaa välitöntä tukea yksilölle” tulisi lisätä, että psykososiaalisen tuen tulee sisältää lääketieteellisen arvion.

Pykälässä tulisi myös tuoda esiin se, että psykososiaalista tukea ei voi antaa yksistään sosiaalipalvelut, koska arvioivan tahon tulee ymmärtää järkyttäviin tilanteisiin liittyvistä psyykkisistä oireista riittävästi. Tätä osaamista ei ole sosiaalipalveluissa. Pykälässä tulisikin korostaa, että akuutin psykososiaalisen tuen ohella tarvitaan lääketieteellistä arviota hoidon sekä jatkotutkimusten tarpeesta ja siten myös aktiivista ohjaamista kriisityön tai lääketieteellisen hoidon tarpeen arviointiin. Tulisi myös määritellä, millä perusteella potilas/asiakas ohjautuu sosiaali- vai terveydenhuollon palveluihin. Viittaamme myös edelliseen kohdan 2.4. perusteluun, jossa näkemyksemme on, että johtovastuun ei tule olla sosiaalipuolella, vaan lääketieteen alan asiantuntijalla.

3.8 Onko sosiaali- ja terveysministeriön hyväksymää hoitoa huumausainerikoksissa koskevan pykälän (terveydenhuoltolaki 78 b §) sisältö tarkoituksenmukainen?

Ei kantaa

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

3.9 Onko työnohjausta koskevan pykälän (terveydenhuoltolaki 78 c §) sisältö tarkoituksenmukainen?

Ei kantaa

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

3.10 Onko terveydenhuoltolakiin ehdotettu sääntely mielenterveys- ja päihdepalvelujen osalta riittävä ja tarkoituksenmukainen?

Ei kantaa

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

3.11 Puuttuuko terveydenhuoltolakiin ehdotetusta sääntelystä jotain keskeistä mielenterveys- ja päihdepalvelujen osalta?

Ei

Perustelut kyllä vastaukselle:

-

4 Mielenterveyslaki

4.1 Ovatko ohjausta ja valvontaa koskevaan pykälään (mielenterveyslaki 2 §) ehdotetut muutokset tarkoituksenmukaisia?

Ei kantaa

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

4.2 Onko tahdosta riippumattoman hoidon järjestämistä koskevan pykälän (mielenterveyslaki 3 §) sisältö tarkoituksenmukainen?

Ei kantaa

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

4.3 Onko opioidiriippuvaisten vieroitus- ja korvaushoitoa koskevan pykälän (mielenterveyslaki 6 a §) sisältö tarkoituksenmukainen?

Ei kantaa

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

5 Päihdehuoltolaki

5.1 Onko mielestänne perusteltua, että mahdollisuus määrätä tahdosta riippumattomaan hoitoon väkivaltaperusteella poistettaisiin?

Ei kantaa

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

6 Laki Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista

6.1 Ovatko Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain 18 §:ään ehdotetut muutokset perusteltuja?

Ei kantaa

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

7 Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista

7.1 Ovatko ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista annetun lain 2 §:ään ehdotetut muutokset perusteltuja?

Ei kantaa

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

8 Laki Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen alaisista lastensuojeluyksiköistä

8.1 Ovatko Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen alaisista lastensuojeluyksiköistä annetun lain 1 §:ään ehdotetut muutokset perusteltuja?

Ei kantaa

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

9 Huumausainelaki

9.1 Ovatko huumausainelain 4 §:n 2 momenttiin ehdotetut muutokset perusteltuja?

Ei kantaa

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

10 Laki Vankiterveydenhuollon yksiköstä

10.1 Onko Vankiterveydenhuollon yksiköstä annettuun lakiin ehdotettu uusi 16 a § perusteltu?

Ei kantaa

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

11 Siviilipalveluslaki

11.1 Ovatko siviilipalveluslain 93 §:ään ehdotetut muutokset perusteltuja?

Ei kantaa

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

12 Laki henkilötietojen käsittelystä Puolustusvoimissa

12.1 Ovatko henkilötietojen käsittelystä Puolustusvoimissa annetun lain 35 §:ään ehdotetut muutokset perusteltuja?

Ei kantaa

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

13 Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista

13.1 Ovatko sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annettuun lakiin ehdotetut muutokset tarkoituksenmukaisia?

Ei kantaa

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

14 Vaikutusten arviointia, toimeenpanoa ja aikataulua koskevat kysymykset

14.1 Ovatko arviot esityksen kustannusvaikutuksista mielestänne realistiset?

Ei kantaa

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

14.2 Ovatko arviot lapsivaikutuksista mielestänne realistiset?

Ei kantaa

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

14.3 Ovatko arviot muista vaikutuksista mielestänne realistiset?

Ei kantaa

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

14.4 Kommentit koskien ehdotusta lakimuutosten voimaantuloajasta 1.1.2023 ja muutosten toimeenpanoa?:

15 Asetusluonnokset

15.1 Kommentit koskien ehdotusta valtioneuvoston asetukseksi mielenterveysasetuksen eräiden säännösten kumoamisesta?

15.2 Kommentit koskien ehdotusta valtioneuvoston asetukseksi päihdehuoltoasetuksen eräiden säännösten kumoamisesta?

15.3 Kommentit koskien ehdotusta sosiaali- ja terveysministeriön asetukseksi hyväksyttävästä hoidosta huumausainerikoksissa?

16 Mahdolliset muut kommentit liittyen hallituksen esitysluonnokseen

16.1 Mahdolliset muut kommentit liittyen hallituksen esitysluonnokseen:

Räsänen Sami
Suomalainen Lääkäriseura Duodecim ry.